

સૈનિકના સુર

સંગ્રહ કરનાર
સી. પી. ચુડગ

❦

‘...થી બાણ્યુ’ અમારે પંથ શી આફત ખડી છે
ખબર છે એટલી કે માતની હાફલ પડી છે.’

૧૫૩૩૫

ખીજ

સને ૧૯૩૦

પ્રત ૧,૦૦,૦૦૦

પ્રકાશક,
આર. જે. દોશી
વહવાણ શહેર

ક્રિસ્મસ ૦-૦-૬

અનુક્રમણિકા

અનુક્રમ	નામ	પાનું.
૧	ડાંગા વાગ્યો લડવૈયા શુરા જાગ્યો રે	૪
૨	શીર જાગે	૫
૩	ટોપીવાળાના ટોળા	૬
૪	કેમ થાયે સરકારી નોકરી રે	૧૦
૫	કરો સંધા ઢીલા	૧૧
૬	અમે સિપાઈ	૧૨
૭	અમે ડરતા નથી સરકારથી રે	૧૨
૮	અમે ડરતા નથી કદી જુદમથી રે	૧૩
૯	પ્રાણુ થકી	૧૩
૧૦	નહિ હકશે	૧૪
૧૧	તમે ડરશો નહિ જરી મોતથી રે	૧૫
૧૨	તમે ડરશો નહિ કદી જુદમથી રે	૧૫
૧૩	યજ્ઞ અમે માંડ્યો રે	૧૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૩૩૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ સૈનિકન સુર

વિષય ૬ - ૧ : ૧૨

૧૪	મુવકો કુકોવળો રે	૧૬
૧૫	નહિ નમશે નિશાન	૧૭
૧૬	પ્રતિષ્ઠા	૧૮
૧૭	નહિ રખની	૧૮
૧૮	વીરહાક	૧૯
૧૯	શુરવીર આવળો	૧૯
૨૦	ઝેર વધ્યા ને વેર વધ્યા	૨૦
૨૧	તકલીલું ગીત	૨૨
૨૨	પરદેશી હુંટારા	૨૩
૨૩	તારા વાગે નગારા	૨૪
૨૪	દાંડી તણાં કીનારે	૨૫
૨૫	શક્તિ મંત્ર	૨૬
૨૬	રૂડો ગાંધીડો	૨૬
૨૭	ફરી ભારત બનારી દો	૨૭
૨૮	ગડગડે છે મોત ડંકા	૨૮
૨૯	સર ફરોશી કી તમન્ના	૨૯
૩૦	ઢોલ વાગે ધરાસણા ઉપરે	૩૦
૩૧	જંગ માંડ્યો મહાત્મા ગાંધીએ	૩૦
૩૨	નિમકનો કર નહિ રહે	૩૧
૩૩	મહાત્મા ગાંધીજીના ગુણગાન	૩૨

(૧)

ધન

ડંકા વાગ્યો લડવૈયા, ચરા નગજો રે.
ચરા નગજો રે, કાયર ભાગજો રે;
ડંકા વાગ્યો.

માથું મેલો, સાચવવા સાચી ટેકને રે;
સાચી ટેકને રે (૨)
—માથું મેલો.

તોડી પાડો સરકારી જીલમી કાયદા રે;
જીલમી કાયદા રે (૨)
—તોડી પાડો.

ભારતશુક્તિને કાળે કાયા હોમજો રે;
કાયા હોમજો રે (૨)
—ભારત.

ડંકા વાગ્યો ભારતની બહેનો નગજો રે.
બહેનો નગજો રે વિદેશી ત્યાગજો રે;
ડંકા વાગ્યો.

(૨)

‘આઝાદીની તમન્ના’

યે શિર જાવે તો જાવે, પર આઝાદી ધર આવે;
 યે જાન ફના હો જાવે, પર આઝાદી ધર આવે. ૧
 જો આગે કદમ ઉઠાયા, ઓ અખ નહિ હઠનેવાલે;
 જો ચક્રીન અપને પાયા, ઓ કપી નહિ રુકનેવાલા. ૨
 યે નવજવાનોં કી સેના, અખ નહિ હઠનેવાલી;
 યે નવજવાનોં કી સેના, અખ નહિ રુકનેવાલી. ૩
 હમ ખૂતી જીગર કે પ્યાલે, દુશ્મન કેા પિલાનેવાલે;
 હમ નહિ હે બુઝદિલ આદમ, હમ કહા સો કરનેવાલે. ૪
 અય ગરદન ઉઘે ઉઠાધ, નહિ જીલમો સે મુકનેવાલી;
 અય સિતમ કે કરનેવાલે, ચલ બંદૂક જલદી ઉઠા લે. ૫
 હમ ખડે હે ધર કે સીના, અય ગોલી ચલાનેવાલે;
 ચલ બતા દે તાકત તેરી, અખ હમ નહિ હઠનેવાલે. ૬
 હમ મરેંગે લડતે લડતે, નહિ લડાધ મરનેવાલી;
 મયદાન ન હોગા ખાલી, જખતક ન હો ખુશહાલી. ૭
 અય મંજૂર હમે હય મરના, ચલ અપના સાજ સજાલે;
 ચલ બતા દે તાકત તેરી, અખ હમ નહિ ચકનેવાલે. ૮

ટાપીવાળાના ટાળા ઉતર્યા

ટાપીવાળાનાં ટાળાં ઉતર્યાં,

ઉતર્યાં કાંઈ આચમણે જોવાર રે—

પરદેશી જુખ્યા ટાપીવાળા

લીલી લીમડીને મીઠી જાંયડી,

નીરમળાં કાંઈ નદીઓ ફેરા નીર રે—પરદેશી०

આંખે આંખે તે કાચલ ટકુકતી,

ઉડતાં કાંઈ રૂડા હંસ ને મોર રે—પરદેશી०

પુરી પનોતી બેઠી દેશની,

અટારીએ કાંઈ બેરવના બચુકાર રે—પરદેશી०

ધેર ધેર તે ધ્રુવડો બોલીયા,

રોવા લાજ્યાં કાંઈ મ્હાનને શિયાળ રે—પરદેશી०

ધરમી રૂવે તે મેલી ખુસકા,

અધરમીના આનંદનો નહિ પાર રે—પરદેશી०

બાળા રાંડે તે બાર વર્ષની,

માની ય પેલાં મરે છે નાના બાળ રે—પરદેશી०

ધરણી સુકાઇને થઇ વાંઝણી,

કારમાં બેઠાં કળબુગના ધાવ રે—પરદેશી०

સુના મોરા ને સુના ગોચરો,

સુના સુના પાણીયારીના ધાટ રે—પરદેશી०

ભાંગી બરવાડો ફેરી મોરલી,

કમધેનું કાંઈ કારખાને કપાય રે—પરદેશી०

ક

થાપ્ય થાણુને થાપી કાઢીઓ,

આદર્યાં કાંઈ કાળા કાપ રે—પરદેશીં

વટી જાળોને વટયા રેંટીયા,

કારીગરોના કાપી નાખ્યા હાથ રે—પરદેશીં

કળ્યા કરાવી લાઇ લાઇમાં,

ચોતે થઇ બેઠા મોટા ભુપ રે—પરદેશીં

આખ્યા જોડીને એવી કાંચળી,

જોળખીયા નહિ અંતરના ભોરોંગ રે—પરદેશીં

કરી કચેરી ઉંચે કુંગરે,

વાળવા બેઠા દેશ ફરે દાટ રે—પરદેશીં

વાળ્યા જુગળ ને આવી ગાડીયો,

ધુમાડાના ઉડે ગોટમ ગોટ રે—પરદેશીં

વખ્યા કાયદાને વધી ફારટો,

વધીયાં કાંઈ કળ્યા ને રોગ રે—પરદેશીં

વઢીલો વખ્યા ને વખ્યા ડોકટરો,

વધીયાં કાંઈ કળ્યા ને રોગ રે—પરદેશીં

એવો વેશ તે નાખ્યો આકરો,

એકુતોને ખાવા ન મળે ખાન રે—પરદેશીં

ગરવા ગાંમડા ને જુરે જુંપડા,

માઠી જાયા પરદેશી પીડાય રે—પરદેશીં

દાદા બોમ્યા ને લોકે સાંભળ્યું,

પુરેપુરી તોય ન આવી શુદ્ધ રે—પરદેશીં

વરસે વરસે મોઢેરા મળે,

ઠાઠવા લાખ્યા અંતરની વરાળ રે—પરદેશીં

આંખે પાટા બાંખ્યા લોકને,

‘કુચો છં ને ગુંગળાવી નાખ્યા શ્વાસ રે—પરદેશીં

ડેરા નાખ્યો એણે ડોકમાં,

હાથે પગે જડી લીધી જંજીર રે—પરદેશીં

હાં તો હારશે દેશના હાથથી,

અથવા મરશે માંહો માંહે કપાય રે—પરદેશીં

એવે ગાંધીજી આવ્યા મોખરે,

યુગ યુગની ઉડાડી છે ઉંચ રે—પરદેશીં

દેશ તણો એ સાચો દીકરો,

કર્મવીર, કસ્તુરબાના કંથ રે—પરદેશીં

જર્મન ગાળ્યા ને ગાજી મેદની,

સરકારની વહારે ધાયા લોક રે—પરદેશીં

નાણા વાળાએ નાણા ધીરીયા,

શુરવીરોએ રેડ્યા કાંઈ લોહો રે—પરદેશીં

અંતે આવ્યો તે કાળો કાંમદો,

ચમકી ઉઠી રૈયત ચોપાસ રે—પરદેશીં

સાચું કહેતાં ને સાચું બોલતાં,

ગાંધીજીએ શીખવ્યું ઠામોઠામ રે—પરદેશીં

એકે દિવસ બધે પાળાયો,

હાટડે હાટડે પાડી દીધી હડતાલ રે—પરદેશીં

રૂઠી સરકાર રાંકે લોક પર,
 તુટી પડ્યા જાણે વરૂએ ને વાઘ રે—પરદેશીં
 હામે હામે જાંજરા ગોડવી,
 હામે હામે ઉડાડ્યા બલુન રે—પરદેશીં
 એવો જીલમ એણે આદર્યો,
 કહાણી કહેતાં કાળજી કટકા માય રે—પરદેશીં
 તુર્કો મારેનું વચન તોડીયું,
 સળગી ઉઠ્યા સાચા મુસલમાન રે—પરદેશીં
 ગાંધીજીને કહેણ મોકલ્યા,
 ત્યાંથી માને એકા માઠા દીન રે—પરદેશીં
 ગાંધીજીએ પણ આદર્યા,
 કાઢ્યું અથવા વાળ્યું સરકાર રે—પરદેશીં
 ગાંધીજીએ લીધા હાથમાં,
 માડીજાયા હિન્દુ મુસલમાન રે—પરદેશીં
 મહેલ માનીને જળે જલમાં,
 છાતી પર જીલજો ખંડુક રે—પરદેશીં
 માતા જેવું રે હૈયું રાખજો,
 દીલમાં તમે રાખશો ન કંખ રે—પરદેશીં
 શાળા છોડો હ તમે બાળકો,
 એ છે ગુલામીનું ધર રે—પરદેશીં
 વકીલો તમે વકીલાત છોડજો,
 તમારા પર એ રાજ્યના થંભ રે—પરદેશીં

એની સજામાં જશે નહિ,

એ સ્મશાને લીધા ધણા ભોગ હ--પરદેશીં
માંધીજને પુચા જેલમાં,

સરકારને ઉરે લાગી લાય રે--પરદેશીં
પાયા ડગમગીયા એના રાજ્યના,

ડાલતા એના મીઠાસન દેખાય રે- પરદેશીં
તાજ પડુ પડુ રે થાય છે,

પુરેપુરું ભરાયું તેનું પાપ રે--પરદેશીં

(૪)

સરકારી નોકરી

કેમ થાયે સરકારી નોકરી રે,

જેણે પકડયા શુરા સરદાર;

કરે સરકારી નોકરી આ સમે રે,

દેશદ્રોહી પૂરા કહેવાય.

દેશદ્રોહી બનીને જીવવું રે,

હિંદમાતાની કૂખ લજવાય,

પેટ કાળે કુખાડે દેશને રે,

દેશ દેશે લાખો ફિટકાર:

નથી સરકાર કાઢને પોષતી રે,

પોષનારો પ્રભુ બળવાન;

પટેલાઈ ને નોકરી સર્વનાં રે,

ફિઓ રાજનામાં ધરી હામ;

ધન્ય વેળા, બડી આ ધન્ય છે રે,
નોકરીને લગાવો લાત.

(૫)

કરો સાંધા ઢીલા

કરો સાંધા ઢીલા સરકારના રે,
શસ્ત્ર છોડીને શુદ્ધ અસહકાર:
રાજ્ય પરદેશીઓનું ના ટકે રે,
દેશીઓ જે તજે સહકાર:
રાજ્ય પરદેશીએ આ હિંદનું રે,
લૂટયું નાણું હજારો લાખ:
રાજ્ય પરદેશીએ આ હિંદના રે,
બધા ધંધાનો કીધો નાશ:
રાજ્ય પરદેશીએ આ હિંદનાં રે,
લૂંછ્યા વચ્ચે, ઘી, દૂધ ને ધાન્ય:
બડીબડી નોકરીઓ સાચને રે,
છોટી છોટીમાં હિંદનાં બાળ:
દૂધ, માખણ ને મેવો સાચને રે,
પૂરું પામે ન હિંદીઓ ધાન:
સાહેબી છે ગોરાને જ્ઞેલમાં રે,
હિંદી નેતાને ડાકુ મનાય:
માટે બાળો સરકારી નોકરી રે,
પ્રજાપંથે વળો ધરી હાથ.

(૬)

અમે સિપાહી પૂર્ણ સ્વરાજ્યના રે,
 જાત હોમીને લેશું સ્વરાજ્ય—અમે
 નથી પરવા ધંધાની આ સમે રે,
 ધૂન લાગી છે લેવા સ્વરાજ્ય—અમે
 નથી ચિંતા કુટુંબની આ સમે રે,
 ચિત્ત ચોટયું છે લેવા સ્વરાજ્ય—અમે
 નથી પરવા ઝરખા મહેલની રે,
 મરી શીટીને લેવું સ્વરાજ્ય—અમે
 નથી પરવા જાલિમના જુલમની રે,
 મોત ભેટીશું લેવા સ્વરાજ્ય—અમે
 આજ મરતી છે પૂર્ણ સ્વરાજ્યની રે,
 માત ભારતનો જયજયકાર—અમે

(૭)

અમે ડરતા નથી સરકારથી રે,
 સદા લજ્જે ભક્ષા ભગવાન. અમે
 બીક રાખે મનુષ્યો બાયક્ષા રે,
 અમે બહાદુર ને બળવાન. અમે
 બીક રાખે હરામી આજસુ રે,
 હાથપગમાં અમારું તાન. અમે
 માર ખાશું નહિ અમે કાષ્ટનો રે,
 નહિ વેડી લેશું અપમાન. અમે

છેતરાશું નહિ અમે કાષ્ઠી રે,

હવે રૂકું મળ્યું છે જ્ઞાન. અમે૦

બોલ બાપુજીના અમે પાળશું રે,

હવે રજા નથી હેવાન. અમે૦

(૮)

અમે ડરતા નથી

અમે ડરતા નથી કદી જૂદમથી રે,

જૂદમીનો જગતમાં નાશ છે રે,

સત્યવાદીનો જયજયકાર—અમે૦ ૧.

જૂદમ સામે નીડર થઇ ઝુઝાશું રે,

ભલે માથું ને ધડ બુઢાં થાય—અમે૦ ૨.

નહિ નમરું અમે સરકારને રે,

ભલે કાયાના કટકા થાય—અમે૦ ૩.

તોપ, બંદૂક, બોમ્બ બૂઢાં થશે રે,

નહિ કાવે જલિમ સરકાર—અમે૦ ૪.

(૯)

પ્રાણ થકી પ્યારી

પ્રાણ થકી પ્યારી રે, અમને આઝાદી માતની.

સર્વસ્વ દેશું પાછું ન જોશું;

લેવા આઝાદી માતની—પ્રાણ૦

વિધો હજારો ઓળંગી જઈશું;
 આશિષ વરસે માતની—પ્રાણ૦
 હરી ફસાર્યા માંદીશું મોરચા;
 તોડીશું બેડીઓ માતની—પ્રાણ૦
 ક્રુએ બત્રીસા આઝાદી જંગે;
 સાધે આઝાદી માતની—પ્રાણ૦

(૧૦)

નહિ હઠશે, નાહિ હઠશે,
 બહાદુરો પાછા નહિ હઠશે.
 લડશે લડશે સમરાંગણમાં,
 છોને ફના થવાય—પાછા૦
 કુરબાની કરતાં નહિ થકિ,
 ઘૂમે રણમેદાન—પાછા૦
 બુદ્ધમંદીમાં છોને પીલે,
 શેતાની સરકાર—પાછા૦
 બુદ્ધમોથી રોળાયાં જગમાં,
 લાખો બુદ્ધી રાજ—પાછા૦
 રણે ચડેલા સત્યાગ્રહીઓ,
 નમાવશે સરકાર—પાછા૦

(૧૧)

તમે ડરશો નહિ જરી મોતથી રે
 તમે ડરશો નહિ જરી મોતથી રે,
 મોત કાયરનું રોજ રોજ થાય છે રે,
 પણ જીવે સદા શરવીર—તમે.
 સ્વાર્થ કાળે જીવે ક્ષુદ્ર માનવી રે,
 પરમાર્થે જીવે બહાદુર—તમે.
 કાયરનો દેહ બાર રૂપ છે રે,
 બન્ય શરવીરનો અવતાર—તમે.

(૧૨)

તમે ડરશો નહિ કદી જૂદમથી રે,
 જુદમીમાં નથી બળ કાંઈ—તમે
 સત્યપંથે સદા સહ ચાલજો રે,
 જૂદમીના જુલમ કરો દૂર—તમે.
 જૂદમીનો જગતમાં નાશ છે રે,
 સત્યવાદીનો જય જયકાર—તમે.
 સત્ય કાળે સહન કરજો બધું રે,
 બને માથું ને ધડ જુદાં થાય—તમે.
 જૂદમ સામે નિકર ચપ્પ ઝુઝજો રે,
 થરી સત્યરૂપી તલવાર—તમે.

(૧૩)

યજ્ઞ માંડયો

(એકવાર આવો રે ગાંધીજી ગુણીયજ્ઞ મરવા એ રામ)

યજ્ઞ અમે માંડયો રે, જલ્દીમના જુલ્મો હરવા.

ભારત આપું તૈયાર આજે, સાચી કુરબાની કરવા. યજ્ઞ૦

તાલીમ આપી સરદારે પૂરી, પોતાના બળથી તરવા. યજ્ઞ૦

સંપીલા શરૂ નરનારી દેખી, લાગી નોકરશાહી ડરવા. યજ્ઞ૦

લીધી પ્રતિજ્ઞા પાળશું પ્રેમે, જીવનની છે નહિ પરવા. યજ્ઞ૦

હોમાઈ જશે લોક હજારો, માતાનાં દુખડાં હરવા. યજ્ઞ૦

(૧૪)

યુવકો ઝુકાવજો રે, ભારત આઝાદી જંગમાં૦

લાજો યુવાની ધરમાં ભરાયે,

આવી ઝુકાવો જંગમાં—યુવકો૦

લાજો જીવાની કાયર બન્યાથી,

ખેલો શરૂ સંગ્રામમાં—યુવકો૦

દીપે જીવાની માથું મેલ્યાથી,

ભરતી થાઓ રણરંગમાં—યુવકો૦

કરી ફસરીયા માંડોને મોરચા,

ભારત આઝાદી જંગમાં—યુવકો૦

(૧૫)

‘નહિ નમશે નિશાન ભૂમિ ભારતનું’

નહિ નમશે નહિ નમશે, નિશાન ! ભૂમિ ભારતનું.

ભારતની ઐ ધર્મ પ્વગ્નનું (૨)

સાયવશું સન્માન !-ભૂમિ ભારતનું, નહિ નમશે૦

ઐક્ય તણો ઐ વ્યમરપટો છે, (૨)

સુક્રિતનું વરદાન !-ભૂમિ ભારતનું; નહિ નમશે૦

ભારત માતાના મંદિર પર ઐ, (૨)

શાંતિનું એંધાણ !-ભૂમિ ભારતનું; નહિ નમશે૦

ચક્ર સુરશન અંકિત ઐ તો, (૨)

હિન્દી જનના પ્રાણ !-ભૂમિ ભારતનું; નહિ નમશે૦

સફેદ લીલું લાલ ત્રિરંગી (૨)

વિરોધનું સંધાણ !-ભૂમિ ભારતનું; નહિ નમશે૦

સફેદમાં સહુ ધર્મેં ધાર્યું (૨)

ધર્મરતનું ફરમાન !-ભૂમિ ભારતનું; નહિ નમશે૦

લીલામાં ધરલાભી ધર્મેં (૨)

રાખ્યું પાક કુરાન-ભૂમિ ભારતનું. નહિ નમશે૦

લાલ સનાતન આર્ય પ્રજાનું (૨)

મંગળ મૂર્તિમાન-ભૂમિ ભારતનું. નહિ નમશે૦

અમળ અમારે આંગણ ઐ તો (૨)

સ્વરાજ્યનું મંડાણ-ભૂમિ ભારતનું. નહિ નમશે૦

સાચા હિન્દી શુરાઓનું (૨)

ઐ છે વિજય સુકાન-ભૂમિ ભારતનું. નહિ નમશે૦

૧૮

(૧૬)

પ્રતિજ્ઞા

અમે લીધી પ્રતિજ્ઞા પાળશું રે,
ભલે કાયાના કટકા થાય. અમે
ભલે વરસે વરસાદ મહા જૂલમનો રે,
ભલે થવાનું હોય તે થાય. અમે
અમે ગુજરાતનું નામ નહિ બોળશું રે,
ભલે માથું ને ખડ જુદાં થાય. અમે
અમે કીધાં કેસરીયાં પ્રેમથી રે,
ભારતની રાખવા લાજ. અમે

(૧૭)

નહિ રખની નહિ રખની

નહિ રખની, નહિ રખની, સરકાર, જલિમ નહિ રખની,
મુસલમાન કા મક્કા ખોયા, મુસલમાનકા મક્કા ખોયા,
સિખખોં કા દરબાર,—જલિમ
જલિયાંવાલા બાગ કે બીતર, નિઃશસ્ત્રો પર ગોળી ચલાકર,
માહ કૈક હજાર,—જલિમ
પેશાવરકે ચોકકી અંદર, નિર્દોષો પર ગોળી ચલાકર;
માહ કૈક હજાર—જલિમ
જવાહીર કા પીંજર પાયા, વસ્ત્રબલાઈ કા પીંજર પાયા,
મીંધીજી કા પીંજર પાયા, સેન બોઝ કા પીંજર પાયા,
ઐસી હૈ બદકાર—જલિમ

(૧૮)

વીરહાકવાગેછે

વાગે છે ર વાગે છે મારા આપુની વીરહાક વાગે છે;
 ડાલે છે હ ડાલે છે જીલમીનાં રાજપાટ ડાલે છે.
 જીલીમનાં જીલમોને હાકિમની બેડીએ,
 અકકે તડકે તૂટે છે—મારા આપુની વીરહાક વાગે છે.
 અંધારાં આથમ્યાં ને આચાર ઓસર્યાં,
 રણુનાં રણુશિંગડા વાગે છે—મારા આપુની વીરહાક વાગે છે.
 પટલાપનાં પોથાં ને નોકરીનાં થોથાં,
 લોકો ફટાફટ ફેંકે છે—મારા આપુની વીરહાક વાગે છે.
 સરકારી શાળાનાં બણુતર મૂકીને,
 જંગે જીવાનીઆ ઝુકે છે—મારા આપુની વીરહાક વાગે છે.
 દૈતરાજ ફીટે ને રામરાજ વ્યાપે,
 સતનાં ડંકા ગાળે છે—મારા આપુની વીરહાક વાગે છે.
 કાયરતા કાઢીને વીરતા બહારી
 શુરા સંગ્રામમાં ઝુકે છે—મારા આપુની વીરહાક વાગે છે.

(૧૯)

શુરવીર આવળે

(હરિ વેણુ વાય છે રે હો વનમાં—એ રાગ)

શુરવીર આવળે રે હો રણુમાં

હિત્સાહ ચેતન ભરળે તનમાં—શુરવીર

ગળ ગળ ફૂદળે રે હો કાડે
 બલિદાન દેળે જાતનાં જો રે—શરવીર
 કરળે ફસરીયાં રે હો હરખે
 પ્રભુ છે હા પોતે પડખે—શરવીર
 કાયર ભાગળે રે હો વનમાં
 ભયળે લાગે મોતનો મનમાં—શરવીર
 અવસર આવ્યો રે હો તરવા
 નિશ્ચય કરળે જીતવા કે મરવા શરવીર
 જુડો સતનો હો ફરકાવો
 શાન્તિ પાળો સ્વરાજ ઘેર લાવો—શરવીર
 ડંકા વાગ્યો રે હો વહાલા
 મુવક ધાળે રણમતવાલા—શરવીર

(૨૦)

ઝેર વધ્યા ને વેર વધ્યા

ઝેર વધ્યા ને વેર વધ્યા વળી કાળા કેર ચયા કરનાર,
 ખરનાતીલા જાતીલાથી કુસંપ કરી ચલવે આ રાજે:
 શાંત અહિંસક સૈનિક ઉપર લાડી રાજ કહ છે આજ,
 એ અત્યાચારા દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ જુદી રાજ.
 રાજ્યનિતિ ઠગખાજી ભરી કરી ચુસ્યા ભારતના નરનાર,
 ઘોર કુકર્મો આજ કરીને ચુસે હિંદના દુષ્કર્મ બાજ;

ડાયર સરખા મારણુ ન મળે ફલેયર તુલ્ય નહિ તોપાન,
એ અત્યાચારો દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ જુલ્મી રાજ.

જુલ્મો આજે હિંદુલર દેખો ગોળાથી કાંઈ લીધા પ્રાણુ,
લાઠીથી પણ આજે મારે અખિલ હિંદના નાના બાળ;
વિધવિધના અત્યાચારોએ ઘેર્યા શહેરો નાના ગામ,
એ અત્યાચારો દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ જુલ્મી રાજ.

હોલ્કરથી નહિ હોય ખરાબી કહો મરાઠા કાણુ જ માત્ર,
કદી સંહાર ન કરે સીંધીયા પીઠારાઓથીય કુપાત્ર;
ધીટન તારા નેજા નીચે ઘોર કુકર્મો થાયે આજ,
એ અત્યાચારો દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ જુલ્મી રાજ.

નાના નાના બાળો ગાતા હિન્દ તણા આઝાદી ગાન,
પોલીસ લાઠી ચલાવે ત્યાં તો લોહીલુહાણુ કરે વિહવાન;
કાળી નાળી ઉશ્કેરીને લુટાવે છે સર્વ બળર,
એ અત્યાચારો દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ જુલ્મી રાજ.

ફાંસીખોરા ફેલ કરે પણ તુજ સરખા નહિ નિર્દય આજ
ધોંગા કાઢી જતના ધાડા ઘેરી ન શકતા તુજ સમ ધાટ;
ખેતર કે કુવેતર કરતાં લુટે આજે મોટા ગામ,
એ અત્યાચારો દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ જુલ્મી રાજ.

લંકાથી હિમાચલ લગભગ કલકત્તાથી કચ્છ પ્રદેશ,
પંજાબી સિંધી સોરઠીયા દક્ષિણ માળવ આદી દેશ;
લુટે છે તું જ નેજા સાથે ઘોળા દાડે તારા રાજ,
એ અત્યાચારો દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ જુલ્મી રાજ.

તે માટે એ હિંદ નરનારી તનમનથી માગી લે એક,
 શાહીવાદનો નાશ કરીને કરજે અમથી છુટા એક;
 હિંદ બાજક ઇચ્છે એવું નાશ થજો તુજ ભુદ્ધી રાજ,
 એ અત્યાચારો દેખીને પ્રભુ ઉખાડ એ ભુદ્ધી રાજ.

(૧૨)

કૃત્ય-તકલીનું ગીત
 (રાગ-ચાલો સૌએ રણમેદાન)

તકલી તકલી તકલી રાજ
 ડોલાવે સેતાની રાજ
 ફેલાવે એ ગાંધી વાદ
 એ જ અમારી તકલી આજ

હિંદને સ્વતંત્ર કરવા કંઈ વીરો બહારે પડ્યા
 નહિ શસ્ત્ર એક હાથમાં તકલી લાઇ ફાવી રહ્યા.

ફરતી ફરતી ફરતી આજ
 મુંઝાવે સેતાની રાજ
 છોડાવે એ હિન્દુસ્તાન
 એ જ અમારી તકલી આજ—તકલી

વર્ષો થયાં પરતંત્રતાની જંજીરો જંકડી ગઇ
 એ તોડવા બહાદુર વીરો નહિ પ્રાણુની પરવા કરી.

ફરરર ફરરર ફરતી જાય
 હિન્દના દુઃખ હરતી જાય
 વીરની સંગ હસતી જાય
 એ જ અમારી તકલી આજ—તકલી

(૨૨)

પરદેશી હુંટારા

પરદેશી હુંટારા ભારતને હુંટી જાય છે
 ભારતને હુંટી જાય છે ભારતને ચુસી ખાય છે—પરદેશી
 ભારતમાં જમારથી આવ્યા મનમાની હુંટમાં ફાળ્યા
 સુધરેલા હુંટારા—ભારતને
 ખાધું ખોધું ભારતમાં મતિબ્રજ થઇ સ્વારથમાં
 મતલબખીયા હુંટારા—ભારતને
 થંધા ભારતના મચડયા કાંડા કાપીને કચડયા
 સેતાની હુંટારા—ભારતને.
 દ્રુટી થઇ દૃષ્ટી કીધી સારી શક્તિ હરી લીધી
 બેવચની હુંટારા—ભારતને.
 હથિયારો દેશના લીધા ગુલામ બનાવી દીધા
 હિયકારા હુંટારા—ભારતને.
 કદી સમ ભારત કીધું ના જાંપી કરવા દીધું
 મહા નિર્દય હુંટારા—ભારતને.
 રસકમ્પ સૌ ચુસી ટળવળતા અન્નવિષુ કીધા
 નિષ્કુર એ હુંટારા—ભારતને.
 પાદરી વેષે આવ્યા કરી ધર્મ બ્રજ વટલાવ્યા
 વિધર્મો હુંટારા—ભારતને.
 ઢંઢેરા જુઠા પીટયા લાલચ દેખાડી હુંટયા
 ધુતારા હુંટારા—ભારતને.

મામુલી મિલકત માટે અણુમોલી મિલકત હુંટે
 દિવસના હુંટારા—ભારતને.
 ઢાર મુંગા કાંધ રેંસ્યા જઈ કસાઈ ઘેરે વેચ્યા
 હત્યારા હુંટારા—ભારતને.
 પિંઢારા ચોર ભુલાવ્યા દીન ખેડુતને દુભાવ્યા
 કૃતખી હુંટારા—ભારતને.
 આપો ના હુંટ જરા એ પોખારા ગણશે બધાએ
 બૂખ્યા એ હુંટારા—ભારતને.

(૨૩)

તારા વાગે નગારા
 તારા વાગે નગારા હવે મોતના રે,
 હજી ચેતીલે ઓ સરકાર—તારાં
 તારી સત્તાના ઉખડે મુળીયાં રે,
 હજી ચેતીલે ઓ સરકાર—તારાં
 તારી તોપોમાં ઉગશે ઝાડવાં રે,
 તારા દાડની થાશે ખાખ—તારાં
 તારી જોલોથી કાઢ ડરતું નથી રે,
 તારી ધમકીના ભાગ્યા ભુત—તારાં
 તારી ગોળી તો પુલ ગણી ઝીલશું રે,
 અમ માથે છે રામ રખવાળ—તારાં
 તારા પુરવના પાપ પેદા થયાં રે,
 તારા પાપે કુએ તારૂં નાવ—તારાં

શાપ લાગે છે ત્રીસ ફાટી જીવના રે,
 તેને તારે ગળે તારા હાડ—તારાં
 જલીયાંવાળાના લોહી થગી ઉઠશે રે,
 ધગે સાધુ જતીનના શ્રાપ—તારાં
 સ્વર્ગમાંથી શહીદ ખોલી ઉઠશે રે,
 ઉઠે શાપોના ગેબી પોકાર—તારાં

(૨૪)

મોહન મીઠું પકાવે.

દાંડી તણા કીનારે મોહન મીઠું પકાવે,	દાંડી.
મોહન મીઠું પકાવે સૈનિક સૌ પકાવે.	
એકસોને ચાર ચોક્કા બાપુની સંગ ચાલે,	દાંડી.
સત્યાગ્રહી પકાવે સરકાર ને ઝૂંટાવે.	
અહિંસાતણા સૈનિકા શસ્ત્રો વિના ઝઝુમે,	દાંડી.
સરકારી જીલ્લમ સામે ગાંધીજી શીર ઉઠાવે.	
સ્વતંત્રતાને કાળે અપુર્વ યુદ્ધ જમાવે,	દાંડી.
જેશે જગત ન જોયું આ રાજ્યને વિખાડે.	
અહિંસા તણા એ વીરો સખરસ સરસ પકાવે,	દાંડી.
દુનીઆમાં સૌથી મોટો સૌ કાપને જમાવે.	
ભારત તણા સંતાનો સૌ જોલને રતીકારે,	દાંડી.
જાલીમ જો દમ ખતાવે ભરતીનાં પુર આવે.	
એ જીલ્લમી કર જો જાશે બીજા પછી નાકાશે,	દાંડી.
સ્વાતંત્ર્ય વીણુ ઉદાસી મોહન મીઠું પકાવે.	

જાલીમ તણા સીતમગરને લડવીર એ નમાવે,
પડકારથી ધૂળવે સસ્તનતને એ ડોલાવે. દાંડી.
આપોને ભોગ વીરો માતાને કાજ આજે,
સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધ માટે વીર હાક આજે ગાજે. દાંડી.

(૨૫)

શક્તિમન્ત્ર

જનનિ ભારત આજ હમકો, મધુર ખીણા સુના રહી હૈ,
સ્વતંત્રતાકા રાગ ગાકર, માનો અમૃત પીલા રહી હૈ.
સેંકડો વર્ષોસે હમ થે, લાગ્યહોક ફેરમેં;
હિસકી નિર્ભરતા છોડાકર. સ્વાવલંબન શીખા રહી હૈ,
થા નિરાશા કા ભયાનક, ભૂત જો હમ પર ચઢા;
રાષ્ટ્ર કે સંગીત બલસે, શીઘ્ર હિસકા લગા રહી હૈ
ફિર બલા મૈ દીનતાકે, શબ્દ કૈસે કહ સકું !
જબકી માતા મીઠે સ્વર સે, શક્તિમન્ત્ર પઢા રહી હૈ.

(૨૬)

રૂડો ગાંધીડો

(મારવાડી ઢોરીનો રાહ)

ગાંધી તોરા રાજમાં

ઘોળી ટાપીના ઘેર, રૂડો ગાંધીડો ।

કપાસ પીલી રૂને પીંછ

પુણી બનાવયું આજેજી

પ્રુથ્વી માંતી સુતર વણાવી
 ખાદી ઝોઢીયું આજેજી. ગાંધી તોરા.
 વિલાયતી કાપડ બૂખે મારે
 વાપરવું એ શોભે નહિ.
 બૂખે મરીને ગુલામ બનીને
 જંજીરે જકડાશે નહિ;
 મહીં જેવા મહીં થઇને
 ગુલામી તમને શોભે નહિ;
 ગાંધી તોરા રાજમાં
 ખેડુત કરે છે હોર.

રૂડા માંધી!!

(૨૭)

ફરી ભારત બનાવી દો !

પ્રભો ! જેવું હતું તેવું ફરી ભારત બનાવી દો !
 જૂનું તો છે રહ્યું જૂનું, નવા જગને બતાવી દો !
 રજત રત્નો સ્ફટિક કાંચન, ખનિજ ધન રક્ષનારાઓ,
 પહાડોના સદા સાવધ ખડા પહેરા બરાવી દો !
 વનોષધથી ભર્યાં બારે હરિત ધન વૃક્ષરાજિનાં,
 વનો વનરાજ બાઘોની બીષણુ ઘોરે ગળવી દો !
 તૃણાગારે જઇ ચરતાં અહીં તહીં ધેનુનાં વૃન્દો !
 સુરીલી ગોપજનની વાંસળી બહાલી બળવી દો !
 ગિરિ ગવ્હર પતિત પાવન પ્રદાના મોક્ષનાં તીર્થો
 તપસ્વી સાધુ સંતોની અલખ ધુનથી જગાવી દો !

પઠનપાઠન પ્રવાતની પ્રકર્ષક, પર્ણકુટિઓ,
 ગુરુવર શિષ્ય ગભરૂ બ્રહ્મચારીથી સુહાવી દો !
 સનાતન ધર્મનો સદ્બોધ દેતા શાસ્ત્રના જ્ઞાને,
 હૃદય ઉંડાણથી અજ્ઞાનની આંધી ઉડાવી દો !
 સુભટ નરવીર રણધેસા, ધુરન્ધર રાજનીતિજ્ઞો
 પ્રતાપી કર્મવીરોચિત વરદ કાર્યો કરાવી દો !
 સુપુત્રોની સુખી જનની ગૃહિણી ગૃહલક્ષ્મીના,
 પ્રસન્ન વદને ગૃહસ્થોનાં ગૃહાંગણીયાં દીપાવી દો !
 અતુલ વૈભવ અને વિજ્ઞાનથી ભૂષિત ભારતની,
 નવા જગની ભલે ભગવાન ! પછી તુલના કરાવી દો !

(૨૮)

ગડગડે મોત ડંકા

ગડગડે છે મોત-ડંકા હિંદની સરકારના,
 ડુંકાય છે રણનાદ—અમદાવાદ ગાંધી દ્વારના,
 થડકે હૃદય, કર થરથરે છે; આજ દેશી રાજના,
 ભડભડ જુઓ ! ભડા થનાં દેખાય તખ્તે તાજના.
 તલ્વાર ફરી ધારથી સત્તા ટકાવી રાખવા,
 હિન્દી પ્રજાને બોચળની ખીકથી દબાવી નાંખવા,
 શું રૂપ રાક્ષસનું ધરી સરકાર હાથ ઉઠાવશે ?
 બેળા કાંદ ગોરા ગગનમાં ગોળીયો વરષાવશે ?
 ડરશે ન જરીએ હિન્દીઓ તલવારના તોફાનથી,
 પાછો નહિ પગ મૂકશે સરકારના ઉન્માદથી,
 પણ સ્થાપવા સત્તા પ્રજાની વિપ્લવો સળગાવશે,
 ફરી સાફ શાહીવાદને હિન્દી જ્વળ ફરકાવશે

(२६)

सर झरोशी की तमन्ना

सर झरोशी की तमन्ना अय हमारे दिलमें है
 देयना हय जेरे कितना आशुये कतिब में है.
 रहरेवे, राहो-महज्जत रहे न जना राह में
 लज्जते सहैरानवर्द्ध हर ये मंजिलमें है
 व्याज फिर भकतल में कतिब कह रहा, हं पारपार
 क्या कमन्ना-ये-शहादत ली किसी के दिल में है.
 अय शहीदे मुहक आ-मिहकत । में तेरे पर निसार
 अय तेरी हिम्मतका अरया जेर की मेहदील में है
 वक्त आने दे जाता देगे तुझे अय आसमा
 हम अली से क्या जाता दे क्या हमारे दिलमें है ।
 अय न पहले वलवले हैं और न अरमानोंकी लीड
 सिद्ध मिट जानेकी हसरत यकदिले-जिसमिल में है

(३०)

ढोल बाजे धरासण्ठा उपरे

ढोल बाजे धरासण्ठा उपरे रे

शुरा होमी देजे तम जत—ढोल.

भीहा करे अगर छे आपण्ठा रे

जत होमी करे पुरवार—ढोल.

ओर पोते हउ शाहूकारने रे

सरकारे जनाये ताब—ढोल

માર ખાળે સરકારના હાથનો ર

પુરી પાડી મીઠાની ઘાડ—ઢોલ.

લાલી ફરી નદી ચાલી રહી ર

શુરા સૈનિકાની ત્યાં આજ—ઢોલ.

દેવ દાનવનું યુદ્ધ જાગ્યું આખરે ર

દેવ તણો થશે જયજયકાર—ઢોલ.

(૩૧)

જંગ માંડયો મહાત્મા ગાંધીએ ર

હાથ કરવાને પૂર્ણ સ્વરાજ:

એણે હાકલ પાડી છે દેશમાં ર,

થળે હિંદી શરા તૈયાર:

હિંદમાતાની બેડીઓ તોડવા ર,

કરો વહાલી કાળા કુરબાન:

તોપ બંદૂકને તામે કરે ર,

અહિંસાનું રૂડું હથિયાર:

જિંદગાની ગુલામની ધુળ છે ર,

મરી જાણે સ્વવંતતા કાજ:

જેમ ફૂટે પતંગિયા દીપમાં ર,

ફૂટી પડજો ભારત નરનાર:

આ દાણાનો જંગ છે આખરી ર,

ફના થવું કે લેવું સ્વરાજ:

બલે છૂટે જલિમની ગોળીઓ રે,
 બલે મારે હજારો લાખઃ
 બલે સામગ્રી રાક્ષસી સામદી રે,
 વાપરી લે બ્રિટિશ સરકારઃ

(૩૨)

નિમકનો કર નહિ રહે
 (ચાલો સૌએ રણમેદાન એ રાગ)

ગજવો ગજવો ગ્રેમે આજ

ભારતના નર નાર

નિમકના રણ મેદાન

હુકમો થયા સરકારના નિમક તણો કર નહિ હડે
 સામી પ્રતિજ્ઞા દેશની નિમક તણો કર નહિ રહે—ગજવો
 સત્તાંધ યદ્ય પકડયા ઘણાએ સૈનિકાને જલમાં
 હસ્તે મુખે પહોંચ્યા બધાએ સૈનિકા મહા મહેલમાં—ગજવો
 સરકાર પકડે પાંચને તો વિસ મેદાને પડે
 દાબ્યા થકી બમણું વધે અકળાય રસ્તો નહિ જડે—ગજવો
 જાણે બલે ધન માલ કે કુરબાન કાયા હો બલે
 હિંદી તણી સાચી પ્રતિજ્ઞા નિમક તણો કર નહિ રહે—ગજવો
 વેડી જીલમ કંઈ આકરા છો ખુનનું પાણી બને
 પરવા નથી સનિકને ના આત્મને જાલીમ હણે—ગજવો
 કંસના વધ કારણે કૃષ્ણ જન્મ્યા જલમાં
 હિંદના ઉદ્ધાર અથે હિંદી વીરો જલમાં—ગજવો

(૩૩)

મહાત્મા ગાંધીજીના ગુણ ગાન

મનમોહન બલિહાર ગાંધીજી !

શુર સૈન્ય સરદાર ગાંધીજી !

નુતન યુગ ધડનાર ગાંધીજી !

દેવી તેજ ચમકાર ગાંધીજી !મનમોહન

ગુર્જરી કુંજે ગાજે ગાંધી !

નંદન વન વન ગાજે ગાંધી !

રાજ બને વિણ તાજે ગાંધી !

દિલ દિલ સર્વ નવાજે ગાંધી !...મનમોહન

જગત માત્રનું ગુરુ ગાંધીજી !

શાનાશ્રીતનું પુર ગાંધીજી !

ભારત બંસી સુર ગાંધીજી !

દિલ દરિએ ભરપુર ગાંધીજી !મનમોહન

ગાય ગોપ ગોપાલક ગાંધી !

સત્યાગ્રહ સંચાલક ગાંધી !

હિંદ જનોના તારક ગાંધી !

જગત સર્વ ઉદ્ધારક ગાંધી !.....મ

ખાદી પ્રજ્વલતા લોલ ગાંધીજી !

આમુષણ અનમોલ ગાંધીજી !

કુંજ કુંજ કલ્લોલ ગાંધીજી !

રાષ્ટ્ર ચેતના ખોલ ગાંધીજી !.....મનમોહન

 મૌર્ય મુદ્રણાલય રાણપુરમાં એચ. એમ. પંડ્યાએ

